

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะกล่าวสรุปผลการวิจัย โดยเริ่มตั้งแต่วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธี
ดำเนินการวิจัย ผลของการวิจัย และข้อเสนอแนะบางประการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบสัมฤทธิผลทางการเรียนของนักเรียน
ในระดับมัธยมศึกษาปีที่สอง ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา กับเด็กระดับเดียวกันในจังหวัด
นครหลวงกรุงเทพมหานครกรณีประการหนึ่ง อีกประการหนึ่งก็เพื่อจะสำรวจข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ
ขอบเขต และลักษณะของการใช้แหล่งความรู้ในชุมชนมาประกอบการสอนวิชาประวัติ -
ศาสตร์ไทยเท่าที่ครูผู้สอนวิชานี้ได้ใช้อยู่ในปัจจุบัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ตัวอย่างประชากรเป็นครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่สอง
ของโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัด -
นครหลวงกรุงเทพมหานคร จำนวน 10 โรงเรียน อีกพวกหนึ่ง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่สอง
ในโรงเรียนทั้งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดนครหลวงกรุงเทพมหานครจำนวน
277 คน อีกพวกหนึ่ง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้มี 2 ประเภท คือ แบบสอบถามครู ซึ่งเป็นแบบ
Check List มีด้วยกัน 2 ภาค คือ ภาคแรกเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
ภาคที่สองเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้แหล่งความรู้ชุมชนของครูประวัติศาสตร์ไทยชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 2 และแบบทดสอบความรู้นักเรียน ซึ่งเป็นแบบ Multiple Choice
แบบสอบถามทั้งต้นที่ได้รั้งกลับคืนคิดเป็นร้อยละร้อยของจำนวนที่ส่งไปทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากครู ได้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบหาค่าร้อยละ แล้วนำมาเสนอในรูปของตาราง ส่วนข้อมูลจากนักเรียนจะนำมาเปรียบเทียบกันโดยอาศัยค่า z (z - test)

ผลการวิจัย

ครูผู้ตอบแบบสอบถาม 28 คน ปรากฏว่าไม่มีครูที่เป็นชายเลย ร้อยละร้อยเป็นหญิง ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาครูที่เป็นโสดมีอยู่น้อยกว่าครูที่แต่งงานแล้ว คิดเป็นร้อยละ 80 ที่แต่งงานแล้ว อีกเพียงร้อยละ 20 เท่านั้นที่ยังเป็นโสดอยู่ อายุเฉลี่ยของครู คือ 31 ปี ครูร้อยละ 40 มีวุฒิปริญญาตรี และร้อยละ 60 เป็นครูประกาศนียบัตร ส่วนประสบการณ์ในการเป็นครูเฉลี่ยแล้ว 8 ปี และเคยทำการสอนวิชานี้มาแล้วเฉลี่ย 5 ปี

ส่วนครูในจังหวัดนครหลวงกรุงเทพมหานคร ปรากฏว่าครูที่แต่งงานแล้วมีน้อยกว่าครูที่ยังเป็นโสดอยู่ คิดเป็นร้อยละ 44.42 ต่อ 55.56 อายุเฉลี่ยคือ 32 ปี ครูร้อยละ 33.33 เป็นครูประกาศนียบัตร อีกร้อยละ 67.67 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ประสบการณ์การสอนมีมาแล้วโดยเฉลี่ย 10 ปี สำหรับเวลาที่เคยทำการสอนวิชานี้มาแล้วเฉลี่ยแล้วเท่ากับ 4 ปี

ในการใช้แหล่งความรู้ชุมชน ปรากฏผลดังนี้

1. ประเภทของแหล่งความรู้ชุมชนที่ครูในทั้งสองจังหวัดนิยมใช้มากที่สุดคือ เอกสาร และสิ่งพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 92.86 และแหล่งความรู้ที่ครูนิยมใช้น้อยที่สุดคือ โทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 14.29 ถ้าจะแยกจังหวัดแล้ว ปรากฏว่าในจังหวัดนครหลวง-กรุงเทพมหานคร แหล่งความรู้ชุมชนที่ครูนิยมใช้มากที่สุดคือเอกสาร และสิ่งพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 77.78 แหล่งความรู้ชุมชนที่ครูใช้น้อยที่สุดคือ วิทยากรและภาพยนตร์ คิดเป็นร้อยละ 11.11 ส่วนครูในจังหวัดพระนครศรีอยุธยานิยมใช้ วิกิ โบราณวัตถุ พิพิธภัณฑสถาน เอกสาร และสิ่งพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 100 แหล่งความรู้ชุมชนที่ครูไม่ใช้เลยคือ โทรทัศน์

2. วิธีการที่ครูนำเอาแหล่งความรู้ชุมชนมาใช้มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 100 คือ การให้นักเรียนออกไปค้นคว้าจากแหล่งอื่นเพิ่มเติม วิธีการที่ใช้น้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 7.14 คือการแนะนำให้นักเรียนไปซักถามผู้ปกครองหรือผู้รู้จักมักคุ้น ถ้าจะแยกเป็นจังหวัด แล้วปรากฏว่า ครูในจังหวัดนครหลวงกรุงเทพชนบทร้อยละ 100 เคยใช้วิธีการให้นักเรียนออกไปค้นคว้าจากแหล่งอื่นเพิ่มเติม วิธีการที่ครูไม่เคยใช้เลยคือการแนะนำให้นักเรียนไปซักถามผู้ปกครองหรือผู้รู้จักมักคุ้น สำหรับครูในจังหวัดพระนครหรืออยุธยาทุกคนได้เคยใช้วิธีการพานักเรียนออกไปศึกษานอกสถานที่ในจังหวัด การแนะนำให้นักเรียนออกไปฟังปาฐกถาหรืออภิปราย และการให้นักเรียนออกไปค้นคว้าจากแหล่งอื่นเพิ่มเติม วิธีการที่ครูใช้น้อยที่สุดคือ การแนะนำให้นักเรียนออกไปซักถามผู้ปกครองหรือผู้รู้จักมักคุ้น การเชิญวิทยากร และการใช้รายการวิทยุ

3. กิจกรรมที่ครูสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยนิยมให้นักเรียนปฏิบัติมากที่สุดหลังจากการใช้แหล่งความรู้ชุมชนแล้ว คือ การให้นักเรียนเขียนรายงาน คิดเป็นร้อยละ 57.14 แต่ในจังหวัดนครหลวงกรุงเทพชนบทครูที่ใช้กิจกรรมการเขียนรายงานมีมากเท่ากับครูที่ไม่ได้ให้นักเรียนกระทำกิจกรรมใด ๆ เลย คิดเป็นร้อยละ 33.33 สำหรับครูในจังหวัดพระนครหรืออยุธยาคล้ายนิยมการเขียนรายงาน และการอภิปรายรวมทั้งเขียนรายงาน คิดเป็นร้อยละ 36.36

4. เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมในการใช้แหล่งความรู้ชุมชน ครูทั้งสองจังหวัดนิยมจัดกิจกรรมการศึกษานอกสถานที่ในวันเสาร์ หรือวันหยุดราชการอื่น ๆ มากที่สุด ในการเชิญวิทยากรมาบรรยายกลับนิยมจัดในชั่วโมงเรียนของวันเรียนปกติมากที่สุด ในจำนวนนี้ครูในจังหวัดนครหลวงกรุงเทพชนบทนิยมจัดการศึกษาออกสถานที่ในจังหวัดในวันเสาร์ การศึกษานอกสถานที่ต่างจังหวัดในวันหยุดราชการอื่น ๆ การเชิญวิทยากรมักจัดในชั่วโมงเรียนของวันเรียนปกติ ครูในจังหวัดพระนครหรืออยุธยานิยมจัดกิจกรรมการพานักเรียนออกไปศึกษานอกสถานที่ในจังหวัดและต่างจังหวัดมากที่สุดในวันเสาร์ การเชิญวิทยากรมักจะเชิญมาบรรยายนอกเวลาเรียนของวันเรียนปกติมากที่สุด

5. สิ่งที่เป็นปัญหาในการศึกษานอกสถานที่ของครูทั้งสองจังหวัดมากที่สุดคือ ความปลอดภัยของนักเรียนในค่านพาหนะการเดินทาง คิดเป็นร้อยละ 85.71 สำหรับครู

ในจังหวัดนครหลวงกรุงเทพมหานคร ปัญหาสำคัญที่สุดก็คือความปลอดภัยของนักเรียนในค่านพาหนะการเดินทางเช่นกัน คิดเป็นร้อยละ 88.89 ปัญหาความปลอดภัยของนักเรียนในค่านพาหนะการเดินทางนี้ก็เป็นปัญหาอุปสรรคสำคัญที่สุดของครูในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเช่นกัน คิดเป็นร้อยละ 80

6. สิ่งที่เป็นอุปสรรคในการเชิญวิทยากรมาบรรยายมากที่สุดสำหรับครูทุกคนที่สุ่มมา คือค่าใช้จ่ายสำหรับวิทยากร และชั่วโมงพิเศษเพื่อฟังคำบรรยายคิดเป็นร้อยละ 42.86 และ 28.57 ตามลำดับ ครูในจังหวัดนครหลวงกรุงเทพมหานครไม่นิยมจัดกิจกรรมการเชิญวิทยากรมาบรรยายเนื่องด้วยครูไม่มีชั่วโมงพิเศษเพื่อฟังวิทยากร และไม่มีค่าใช้จ่ายสำหรับวิทยากรคิดเป็นร้อยละ 44.44 แต่ครูในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายเป็นอุปสรรคมากที่สุดสำหรับครูร้อยละ 40

7. ครูส่วนใหญ่ร้อยละ 50 ของทั้งสองจังหวัดเห็นว่า นักเรียนมีความสนใจในการใช้แหล่งความรู้ชุมชนภายใต้การนำของครูมาก และครูทุกคนยอมรับว่าแหล่งความรู้ชุมชนนั้นเป็นสิ่งมีความสำคัญ จำเป็นและเป็นประโยชน์ในวิชาที่ตนสอนอยู่ไม่มากนักน้อย แต่ครูเพียงร้อยละ 14.28 เท่านั้นที่รับว่ามีความรู้ ความเข้าใจในการใช้แหล่งความรู้ชุมชนเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่ายินดีที่ว่าครูทุกคนมีความรู้ ความเข้าใจในการใช้แหล่งความรู้ชุมชนในการสอนไม่มากนักน้อย

8. การทดสอบสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนทั้งสองจังหวัดปรากฏว่าโดยเฉลี่ยแล้วนักเรียนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนน้อยกว่านักเรียนในจังหวัดนครหลวงกรุงเทพมหานคร ซึ่งไม่ใช่ที่นักเรียนในชุมชนของประวัติศาสตร์ตอนนั้น จึงเป็นที่น่าสังเกตว่า เด็กในชุมชนหนึ่ง ๆ ไม่แน่นอนเสมอไปว่าจะมีความรู้เกี่ยวกับชุมชนที่ตนอาศัยอยู่มากกว่า เด็กในชุมชนอื่นที่ครูผู้สอนได้นำเอาแหล่งความรู้ชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการสอน

ผลจากการวิจัยนี้สรุปได้ว่า ครูทุกคนเห็นว่าแหล่งความรู้ชุมชนนั้นมีประโยชน์ต่อการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยเป็นอย่างมาก และนักเรียนก็มีความสนใจในการใช้แหล่งความรู้ภายใต้การนำของครูมาก เท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันครูทุกคนไม่ว่าจะอยู่ในแหล่งความรู้ชุมชนของประวัติศาสตร์ตอนนั้น คืออยุธยา กับครูในจังหวัดนครหลวงกรุงเทพมหานคร

ต่างก็สนใจและได้นำเอาแหล่งความรู้ชุมชนมาประกอบการสอนทั้งสิ้น และการใช้แหล่ง
 ความรู้ชุมชนในการสอนทำให้นักเรียนไม่ว่าจะอยู่ในชุมชนใดมีสัมฤทธิผลทางการเรียนดีขึ้น
 มีความสนใจในวิชานี้มากขึ้น

อย่างไรก็ดี แม้ครูจะยอมรับว่าแหล่งความรู้ชุมชนมีประโยชน์และความสำคัญใน
 การสอน อันจะก่อให้เกิดให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงและอ้อมผ่านทางประสาทสัมผัสหลายชั้น
 โดยเฉพาะอย่างยิ่งหูและตา แม้ครูจะมีวิธีการหลายอย่างในการนำเอาแหล่งความรู้ชุมชน
 มาใช้ก็ตาม ครูควรระวังระลึกไว้เสมอว่า แหล่งความรู้ชุมชนเป็นเพียงสื่อกลางที่จะช่วยให้
 การสอนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ แต่การจะบรรลุผลแค่นั้นขึ้นอยู่กับการใช้ เป็นสำคัญ
 ครูทุกคนย่อมต้องการให้การสอนของตนมีประสิทธิภาพสูง ให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ
 ตลอดจนทักษะในด้านต่าง ๆ ที่เห็นว่าจำเป็น รวมทั้งให้มีทัศนคติที่ดี แต่ความมุ่งหวัง
 ดังกล่าวจะเกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติไม่ได้ ครูจะต้องจัดประสบการณ์ให้แกเด็กทั้งทาง
 ตรงและทางอ้อม หากแต่ว่าการจัดที่ถูกต้องนั้นครูจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจอย่างดี
 ในสิ่งที่ตนจะสอน ต้องสามารถแยกแยะบทเรียนนั้น ๆ ออกเป็นเรื่องเป็นตอน พิจารณา
 ว่าจะสอนโดยวิธีใดจึงจะเหมาะสม และจะใช้แหล่งความรู้ชุมชนอะไรใดบ้างเพื่อจะ
 ให้นักเรียนเข้าใจเกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น เมื่อทราบว่าจะใช้แหล่งความรู้ชุมชนใดแล้ว
 ครูก็ควรพิจารณาต่อไปอีกว่า สิ่ง que เลือกมานั้นเหมาะกับวัย ความสามารถและความ
 สนใจของนักเรียนเพียงใด แค่นั้น เพราะตามหลักจิตวิทยาแล้วนักเรียนจะเรียนได้ดีขึ้น
 ถ้านักเรียนมีความสนใจในสิ่งที่ตนกำลังเรียนอยู่ ฉะนั้นกิจกรรมและแหล่งความรู้ชุมชน
 ที่ครูเลือกมาจะต้องสนองความต้องการ ความสนใจ และความสามารถของนักเรียน
 การเลือกจึงสำคัญที่สุด มิฉะนั้นแล้วแทนที่จะเป็นประโยชน์กลับจะกลายเป็นโทษ และเป็น
 เครื่องทำลายเวลาอันมีค่าของนักเรียนอีกด้วย

ข้อเสนอแนะของผู้วิจัยต่อครูที่สอนวิชาประวัติศาสตร์จากการวิจัยครั้งนี้
 สรุปได้ข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้ คือ

1. ชุมชนทุกแห่งต่างมีแหล่งความรู้หลายอย่างต่าง ๆ กัน ซึ่งครูจะสามารถนำ
 มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางการสอนได้ แหล่งความรู้ชุมชนเหล่านี้รวมถึงแหล่งความรู้

ที่มีอยู่ในโรงเรียน หรือในห้องเรียนด้วย

2. การมีแหล่งความรู้ชุมชนเคมีได้นำมาใช้ย่อมไม่มีประโยชน์ในการเรียนการสอน แหล่งความรู้ในชุมชนจะมีประโยชน์ก็ต่อเมื่อครูและนักเรียนนำมาใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม เท่านั้น

3. การที่ครูจะรู้ว่าในชุมชนของตนมีแหล่งความรู้อะไรบ้างที่จะนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการสอน ครูควรทำการสำรวจชุมชนของตนเสียก่อน เพราะชุมชนแต่ละแห่ง มีแหล่งความรู้ชุมชนที่แตกต่างกันไป และเหมือนกันในบางอย่าง

4. ครูต้องรู้จักวิธีใช้แหล่งความรู้ชุมชนเป็นอย่างดี แหล่งความรู้ชุมชนใด ๆ ก็ตามนำมาใช้โดยไม่ถูกวิธีย่อมมีโทษมากกว่าประโยชน์ เช่น การจัดทัศนศึกษาตาม สถานที่สำคัญ ๆ ต่าง ๆ ทั้งในจังหวัดและต่างจังหวัด หากครูไม่ใช้ดำเนินการจัดทัศนศึกษา ให้ถูกต้องเหมาะสมตามกระบวนการแล้ว ผลที่ได้จะไม่คุ้มกับเวลาและทรัพย์สินที่ต้องใช้ไป การเชิญวิทยากรมาบรรยายก็เช่นกัน

5. เมื่อได้มีการใช้แหล่งความรู้ชุมชนแล้ว ครูควรจะทำการศึกษาติดตามผล โดยการ จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อจะทำให้การใช้แหล่งความรู้ชุมชนนั้นสมบูรณ์ขึ้น

6. การที่จะใช้แหล่งความรู้ชุมชนให้ได้ก็มากน้อยเพียงไรขึ้นอยู่กับความสนใจ และความร่วมมือของประชาชนที่มีต่อโรงเรียน ความต้องการของนักเรียนที่จะเรียนรู้ เข้าใจเกี่ยวกับชุมชนของตน และความสามารถในการทำงานร่วมกันระหว่างนักเรียนตอ นักเรียน นักเรียนตอครู และครูตอประชาชน ฉะนั้นครูควรสร้างมนุษยสัมพันธ์กับ บุคคลทุกฝ่าย

7. ครูควรจะทำบัญชีรายการของแหล่งความรู้ชุมชนอยู่เสมอ พยายามตรวจสอบ ทำใหม่ เพิ่มเติมอยู่บ่อย ๆ เพราะแหล่งความรู้ชุมชนอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้

8. ครูควรทำบันทึกการใช้แหล่งความรู้ชุมชนแต่ละครั้งเอาไว้เป็นลายลักษณ์อักษร รวมทั้งบันทึกข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นแนวทางการใช้และการปรับปรุงในโอกาสต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้จะทำการวิจัยต่อไป

1. ควรจะขยายการสุ่มตัวอย่างประชากรไปยังโรงเรียนต่าง ๆ ให้มากขึ้น
2. ควรสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการใช้แหล่งความรู้ชุมชน
ของครูที่สอนอยู่ประกอบด้วย
3. ควรใช้เครื่องมือในการวิจัยอื่น ๆ เช่น การสัมภาษณ์ การสังเกตของ
ผู้ทำการวิจัยประกอบด้วย
4. ควรมีการวิจัยการใช้แหล่งความรู้ชุมชนในการสอนวิชาอื่น ๆ อีกในหมวด
สังคมศึกษา